

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНІ ПРОГРАМИ «ОХОРОНА ПРАЦІ»: ВИМІР
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ***Шароватова О.П., к.п.н., доцент,**Цимбал Б.М., к.т.н.**Національний університет цивільного захисту України*

Необхідність підготовки компетентних фахівців з питань безпеки праці в умовах новітньої України диктується тим, що основні фонди більшості підприємств зношені, інколи перебувають навіть в аварійному стані, на відміну від розвинених країн світу рівень травматизму та професійних захворювань залишається високим. При цьому академічна спільнота пропонує відповідні освітньо-професійні програми, що задовольняють об'єктивний попит, обґрунтований в тому числі представниками органів державного та регіонального управління охороною праці і цивільним захистом, рекомендаціями служб охорони праці підприємств, установ та організацій різних форм власності.

Зокрема, освітньо-професійні програми «Охорона праці» бакалаврського і магістерського рівнів вищої освіти, запропоновані Національним університетом цивільного захисту України, систематично переглядаються і доопрацьовуються з позицій змістовного наповнення та перерозподілу часу, відведеного на вивчення окремих освітніх компонентів, що забезпечують набуття майбутніми фахівцями необхідних компетентностей та орієнтовані на формування у них самовдосконалення, лідерства і фахової відповідності векторам світового розвитку сфери охорони праці.

Метою освітніх програм є підготовка фахівців, які мають оволодіти компетентностями, потрібними для координації комплексу заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини під час трудової діяльності у різних професійних сферах, створення і підтримання здорових та безпечних умов праці, попередження виникнення нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві, а також знаннями, уміннями та практичними навичками щодо формування особистості фахівця, здатного вирішувати складні нестандартні проблемні завдання інноваційного та дослідницького характеру з питань цивільного захисту, виробничої та техногенної безпеки, управління охороною праці, що передбачають оцінювання та прогнозування тенденцій працезахоронної діяльності різних підприємств (установ, організацій), а також обґрунтування заходів з ризик-орієнтованого управління охороною праці з урахуванням світових та європейських стандартів.

Унікальність запропонованих програм полягає, по-перше, в орієнтації на практико-орієнтований підхід до підготовки здобувачів вищої освіти із залученням представників практичної сфери охорони праці та цивільного захисту, які володіють компетентностями практичної та управлінської діяльності у сфері виробничої та техногенної безпеки; по-друге, в орієнтації освітніх компонентів на світові вектори функціонування сфери безпеки праці, а саме розвиток у майбутніх фахівців з охорони праці ризикорієнтованого мислення, здатності оцінювати небезпеки з позицій ризикорієнтованого підходу як базисної основи інноваційності системи управління безпекою, прийняття неординарних творчих рішень у майбутній професійній діяльності, розвиток інноваційного лідерства, ефективних стратегій мислення; по-третє, у можливості набуття здобувачами вищої освіти знань, умінь і навичок, спрямованих на створення стратегій розвитку, економічної оцінки проєктованих систем захисту або інженерно-технічних рішень, розроблення та реалізацію комплексу заходів охорони праці, організацію й упровадження сучасних систем менеджменту техногенного й професійного ризиків на підприємствах і в організаціях, проведення моніторингу та складання прогнозу розви-

тку ситуації на підставі отриманих даних, обґрунтування заходів ризикорієнтованого управління охороною праці на підставі міжнародних директив.

У майбутньому такі знання і характеристики здобувачів вищої освіти стануть елементом культури управління безпекою підприємства, віддзеркаленням сформованості системи управлінських компетентностей, спроможності комплексно оцінювати і приймати управлінські рішення щодо безпеки розвитку об'єктів їхньої професійної діяльності.

Цілі зазначених освітньо-професійних програм відповідають місії Університету, що зберігає та поширює знання у природничій, технічній, суспільній і гуманітарній наукових сферах, пов'язаних із забезпеченням цивільного захисту населення і територій України, формує високоосвічену, національно свідому, чесну, небайдужу, творчу особистість, здатну незалежно мислити і професійно діяти згідно з принципами добра та справедливості, для розвитку відкритого і демократичного суспільства, його захисту від ризиків та викликів, що створює сучасна техногенно-екологічна та соціально-економічна ситуація у світі та Державі, що відображено в Стратегії розвитку закладу вищої освіти.

В основу освітньої діяльності покладається ідея органічного поєднання освіти, науки та практики; надання здобувачам вищої освіти можливості отримати не лише набір професійних знань, умінь та навичок, але й набір компетенцій, які дозволяють бути гнучкими, креативними і пристосованими до глобалізованого й мінливого професійного середовища та ринку праці.

Ураховуючи академічну свободу, науково-педагогічні працівники Університету самостійно обирають інструменти для проведення занять та форми контрольних заходів. Навчально-методичне забезпечення освітніх компонентів знаходиться в Електронній бібліотеці у вільному доступі. Платформа Moodle не є єдиною чи обов'язковою, а для проведення контрольних заходів успішно застосовується тестування.

Детально і завжди розглядаються питання забезпечення пожежної, техногенної безпеки та цивільного захисту територій і населення, що відповідає Стратегії розвитку Харківської області. У практичному вимірі це відбувається під час проведення виїзних занять на підприємствах, установах і організаціях, що відбивають мультирозвинену інфраструктуру Харківського регіону. Також зазначені питання відбиваються при написанні кваліфікаційних робіт та цілком забезпечуються виконанням завдань професійного стажування та переддипломної практики, відповідних завдань окремих освітніх компонентів.

Урахування інтересів здобувачів вищої освіти у навчальному плані передбачається частиною вибіркового компонентів. Університет систематично проводить роботу щодо можливостей участі здобувачів вищої освіти у програмах академічної мобільності та визнання результатів, отриманих у закладах-партнерах, а також з питань неформальної освіти та процедури перезарахування подібних результатів навчання.

Перспективами розвитку освітньо-професійних програм є підвищення якості освітнього процесу з урахуванням інноваційних змін в освіті та вимог на ринку праці, розширення залучення до викладання представників роботодавців, отримання партнерської підтримки закладів вищої освіти й установ інших країн.